

Miljödepartementet

Nationell genomföranderapport - Århuskonventionen

Lämna kortfattad information om processen kring framtagandet av denna rapport, inklusive vilka myndigheter som konsulterades eller bidrog till framtagande, hur allmänheten konsulterades och på vilket sätt resultatet av konsultationen beaktades vid framtagandet av rapporten.

Rapporten har tagits fram av Miljödepartementet och har remitterats till ett stort antal myndigheter och organisationer. Rapporten har även varit föremål för konsultation med allmänheten via Internet. Var och en har haft möjligheter att via e-post skicka synpunkter på rapporten direkt till Miljödepartementet.

Konsultationsprocessen har medfört att ett antal synpunkter på lämpliga uppdateringar och kompletteringar av rapporten har kommit in. Dessa har föranlett smärre justeringar i texten. Majoriteten av de som svarat har varit positiva till det förslag till rapport som skickats ut.

Några remissinstanser, såsom Uppsala universitet (juridiska fakulteten), Svenska Naturskyddsföreningen, Kammarkollegiet och Konsumentverket, har dock framfört kritik mot det svenska genomförandet av Århuskonventionen. De har sammanfattningsvis anfört följande.

Trots den förstärkning som gjorts av miljöorganisationernas talerätt kvarstår en rad brister när det gäller tillgång till rättslig prövning. Enskilda berörda kan inte rättsligt angripa verksamheter som har tillstånd och inte begära omprövning av sådan verksamhet. Inte heller kan en myndighets bristande agerande angripas. Vidare har enskilda i vissa fall enligt rättspraxis visat sig inte ha tillgång till rättslig prövning av regeringens tillåtlighetsbeslut enligt 17 kap. miljöbalken trots att dessa beslut är bindande för den efterföljande tillståndsprövningen i domstol. Miljöorganisationer kan enbart överklaga vissa typer av miljöbeslut men en allmängiltig möjlighet att rättsligt utmana miljömyndigheters beslut och underlåtenheter saknas.

Miljöorganisationer kan inte heller överklaga vissa beslut på miljöområdet som regleras i annan lagstiftning än miljöbalken trots att dessa beslut har stor miljöpåverkan, detta gäller exempelvis beslut om skogsavverkning och jakt. Den förutsättning för talerätt som innebär att en organisation måste ha haft verksamhet i Sverige i minst tre år kan också ifrågasättas. Kostnaderna för kopior av handlingar i större miljöprocesser kan vara höga och ha en avhållande verkan för miljöorganisationer och enskilda. En digitalisering av akter eller en rabatt vid större volymer borde därför utredas. När det gäller vattenverksamheter har anförts att dessa inte i lika hög grad som annan miljöfarlig verksamhet är föremål för krav på miljökonsekvensbeskrivning och miljörapport. På konsumentområdet har framförts att en skyldighet för den som säljer en vara att kunna ge information om vad varan innehåller, hur den producerats m.m. skulle ge konsumenterna tillgång till den produktinformation som behövs för att kunna göra välgrundade miljöval.

Kritikerna har menat att den svenska lagstiftningen bör ses över i dessa avseenden i syfte att åtgärda de brister som påpekats.

Regeringen har i samband med den utvidgning av miljöorganisationers talerätt som genomförts under året konstaterat att det kan finnas anledning att göra ytterligare överväganden om miljöorganisationers talerätt i syfte att förbättra genomförandet av Århuskonventionen och att man avser att återkomma i denna fråga (prop. 2009/10:184 s. 69). Regeringen avser också att framöver närmare överväga de synpunkter som förts fram i samband med denna rapport.

Redogör för eventuella särskilda omständigheter som är relevanta för förståelsen av rapporten, exempelvis om det finns en federal och/eller decentraliserad beslutsprocess, om konventionen har direkt effekt eller om det finns finansiella restriktioner som har inneburit betydande problem vid implementeringen (frivilligt).

I Sverige är nationell implementering nödvändig för att en internationell konvention ska kunna ratificeras. I stor utsträckning var de rättigheter som konventionen ger allmänheten redan garanterade i svensk rätt men vissa lagstiftningsåtgärder var nödvändiga för att Sverige skulle kunna ratificera konventionen. Exempelvis infördes en ny lag (2005:181) om miljöinformation hos vissa enskilda organ för att komplettera den grundläggande offentlighetsprincipen i svensk förvaltning och en ändring gjordes i sekretesslagen (1980:100) avseende bl.a. en sekretessbrytande regel för uppgifter om utsläpp till miljön. Secretesslagen har numera ersatts av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Även konventionens bestämmelser om miljöorganisationers talerätt föranledde vissa åtgärder.

Vid ändringar i lagar och förordningar som påverkar tillståndet i miljön görs kontinuerligt en bedömning av om det finns möjligheter att genom ytterligare åtgärder förbättra genomförandet av konventionen.

Artikel 3

Redogör för hur punkterna 2, 3, 4, 7 och 8 implementerats. Beskriv också särskilt:

(a) När det gäller punkt 2 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att tjänstemän och myndigheter bistår och ger vägledning;

En grundläggande förvaltningsrättslig princip är myndigheternas serviceskyldighet. Av 4 och 5 §§ förvaltningslagen (1986:223) framgår att svenska myndigheter har en serviceskyldighet. De ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhet. De ska även ta emot besök och telefonsamtal. Den som vänt sig till fel myndighet ska få hjälp att hitta rätt.

Det pågår även arbete med att göra svenska myndigheter ännu mer tillgängliga för allmänheten, t.ex. genom att i större utsträckning vara tillgängliga dygnet runt via elektroniska hjälpmedel.

(b) När det gäller punkt 3 – åtgärder som vidtagits för att främja utbildning och medvetenhet i miljöfrågor;

Arbete med att främja utbildning och medvetenhet i miljöfrågor pågår både inom skolväsendet och i andra sammanhang. I läroplanen för förskolan (Lpfö 98) anges att förskolans uppgift bl.a. är att lägga stor vikt vid miljö- och naturvårdsfrågor. Av de ändringar i planen som har beslutats under år 2010 framgår att förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar intresse och förståelse för naturens olika kretslopp och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra. Förskolan ska också sträva efter att barnen utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen. Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) skall undervisningen belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och en hållbar utveckling. I läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94), som gäller för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning, statens skolor för vuxna och vuxenutbildning för utvecklingsstörda, anges bl.a. att miljöperspektivet i undervisningen ska ge eleverna insikter så att de själva kan medverka till att hindra skadlig miljöpåverkan och även skaffa sig ett personligt förhållningssätt till de övergripande och

globala miljöfrågorna. Insatser görs även för att förbättra lärarnas kunskaper i miljöfrågor och inom ramen för högre utbildningar. Som exempel har Högskoleverket särskilt arbetat med att öka integrationen av miljöaspekter i högskoleutbildningar. Ett antal högskolor och universitet har också utbildningar direkt inriktade på miljöfrågor. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har många utbildningar och en omfattande forskning inom miljöområdet. SLU har i uppdrag att bedriva fortlöpande miljöanalys. Resultaten av detta uppdrag publiceras i offentlig statistik.

Det pågår även ett kontinuerligt arbete med att informera om miljöfrågor, bl.a. genom miljöinformation på Internet. Exempel på detta är Naturvårdsverkets webbplats (www.naturvardsverket.se) och Miljömålsportalen (www.miljomal.se). Både Naturvårdsverkets webbplats och regeringens (www.regeringen.se) innehåller information om Århuskonventionen och relevanta externa länkar. Länsstyrelsernas webbplatser innehåller värdefull regional miljöinformation och de statliga myndigheterna tillhandahåller generellt i inte ringa utsträckning miljöinformation på sina webbplatser. Även kommunerna tillhandahåller sådan miljöinformation. Vidare har Jordbruksverket gjort analyser och undersökningar om jordbruk och miljö som finns tillgängliga på Jordbruksverkets webbplats (www.jordbruksverket.se). Fiskeriverket samlar regelmässigt in en stor mängd uppgifter om de delar av miljön som berörs av myndighetens verksamhet och gör dem tillgängliga för allmänheten som miljöinformation. Uppgifterna läggs i databaser som i stor utsträckning finns att tillgå via Fiskeriverkets webbplats (www.fiskeriverket.se). Även Boverket sprider information om miljöfrågor via sin webbplats (www.boverket.se) men också genom Naturvårdsverkets miljömålsportal (www.miljomal.se).

Deleted: hemsida

Formatted: Default Paragraph Font

Deleted: nu

Formatted: Default Paragraph Font

Deleted: hemsida

Deleted: hemsidor

(c) När det gäller punkt 4 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att erkännande och stöd till föreningar, organisationer och grupper som främjar miljöskydd lämnas;

Deleted:

Grunden för erkännande och stöd för miljöorganisationer är att dessa får verka fritt utan trakasserier vilket säkerställs av reglerna om informationsfrihet, föreningsfrihet, mötesfrihet och yttrandefrihet. Dessa friheter är grundlagsfästa i 2 kap. regeringsformen. De säkerställs dessutom genom Sveriges förpliktelser enligt bl.a. Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Flertalet organisationer inom den ideella sektorn har associationsformen ideell förening. Tillskapandet av sådana föreningar underlättas av att det är relativt enkelt att bilda en sådan förening och att allmännyttiga sådana föreningar åtnjuter vissa skattelättnader.

Organisationernas kunskap tas tillvara genom t.ex. remissförfaranden och andra samrådsformer, bl.a. lagstadgade samrådsformer enligt

miljöbalken (SFS 1998:808). Det finns även ett flertal formaliserade forum för samverkan och dialog mellan Regeringskansliet och företrädare för olika typer av föreningar och folkrörelser.

Även ekonomiskt lämnas bidrag till miljöorganisationer i Sverige. Naturvårdsverket fördelar årligen medel till organisationer inom miljöområdet. Naturvårdsverket har exempelvis år 2010 lämnat bidrag till Svenska Naturskyddsföreningen till stöd för att utveckla möjligheterna att utnyttja den utökade talerätten för miljöorganisationer enligt 16 kap. 13 § miljöbalken. Trafikverket ger också bidrag till ideella organisationer avseende insatser på miljö- och trafiksäkerhetsområdet. Vidare lämnar Konsumentverket bidrag till ideella organisationer och miljöinriktning är vanligt förekommande bland de organisationer som får bidrag. I lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet samt i förordningen (2008:715) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet finns bestämmelser om ekonomiskt bidrag till ideella organisationer. Stödet syftar till att förbättra möjligheterna för en allsidig bedömning av projektens miljökonsekvenser och allmänhetens påverkan i denna process.

(d) När det gäller punkt 7 – åtgärder som vidtagits för att verka för att konventionens principer tillämpas internationellt; inklusive (i) åtgärder som vidtagits för att samordna och informera tjänstemän inom Regeringskansliet som arbetar inom ramen för relevanta internationella forum om artikel 3.7 och Almaty-riktlinjerna samt indikera om detta arbete pågår löpande.

Formatted: Font: Italic

Seminarium har anordnats för att informera tjänstemän inom regeringskansliet som arbetar inom ramen för relevanta internationella forum om artikel 3.7 och Almaty-riktlinjerna.

Formatted: Font: Not Italic

(ii) åtgärder som vidtagits för att se till att på nationell nivå sprida information om internationella forum samt ange i vilka skeden denna information har tillhandahållits.

Information om internationella forum finns bl.a. att tillgå via regeringens webbplats (www.regeringen.se).

Formatted: Font: Not Italic

(iii) åtgärder som vidtagits för att främja och möjliggöra allmänhetens deltagande på nationell nivå i förhållande till de olika internationella fora (t.ex. genom att bjuda in NGO-representanter att delta i partens delegation under internationella miljöförhandlingar.

Det finns olika former av samråd i förhållande till det arbete som pågår inom internationella forum. Inför exempelvis partsmöten och förhandlingar inom internationella miljöskyddskonventioner och andra fora genomförs regelmässigt samråd på nationell nivå. Dessa har

normalt formen av möten mellan företrädare för regeringen och intressenter som NGO:s, branschorganisationer, forskare och berörda myndigheter.

Formatted: Font: Not Italic

(iv) åtgärder som vidtagits för att främja tillämpningen av Århuskonventionens principer i andra internationella forum.

(v) åtgärder som vidtagits för att främja konventionens principer i arbetsprogram, projekt, beslut m.m. i andra internationella forum.

Konventionens bestämmelser om att arbeta för att främja konventionens principer också inom andra internationella processer stämmer väl överens med svensk strävan mot ökad öppenhet inom EU och i internationella sammanhang. Under arbetet med riktlinjerna för allmänhetens deltagande i internationella forum har Sverige deltagit aktivt. Redan tidigare har Sverige också vid världstoppmötet i Johannesburg 2002 beslutat att delta i det s.k. Partnership for Principle 10. Naturvårdsverket har även inom ramen för sitt Östeuropaprogram hållit kurser i miljö rätt där Århuskonventionens principer behandlats.

Sverige har vidare aktivt stött den process inom FN:s miljöprogram (UNEP) som ledde fram till att globala riktlinjer för nationell lagstiftning avseende tillgång till information, allmänhetens deltagande och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Guidelines for the Development of National Legislation on Access to Information, Public Participation and Access to Justice in Environmental Matters) kunde antas vid organisationens styrelsemöte i februari 2010. Även om riktlinjerna, som framgår av titeln, är avsedda att vara ett stöd för att utveckla länders nationella lagstiftning på området är det en internationell process som lett till riktlinjernas antagande. Detta, i kombination med den bredare spridning av Århuskonventionens principer på nationell nivå som riktlinjerna innebär, ökar förutsättningarna för att principerna i ökad utsträckning ska kunna präglade arbetet i internationella fora och organisationer i framtiden.

(e) När det gäller punkt 8 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att personer som utövar sina rättigheter enligt konventionen inte på något sätt bestraffas, förföljs eller trakasseras för detta.

Av svensk grundlag följer bl.a. att varje medborgare skall vara tillförsäkrad yttrandefrihet, informationsfrihet och föreningsfrihet. Även Europakonventionen skyddar dessa grundläggande rättigheter.

Beskriv eventuella problem vid genomförandet av artikel 3.

Genomförandet har inte föranlett några särskilda problem.

Lämna ytterligare information om den praktiska tillämpningen av konventionens bestämmelser.

Läsaren hänvisas till den ovanstående texten.

Artikel 4

Redogör för hur artikel 4 har implementerats. Beskriv genomförandet av de relevanta definitionerna i artikel 2 och icke-diskrimineringskravet i artikel 3.9.

Sverige har en lång tradition avseende öppenhet och insyn i myndigheternas verksamhet. Den grundlagsfästa offentlighetsprincipen innebär att allmänheten och massmedierna ska ha insyn i statens, kommunernas och myndigheternas verksamhet. När det mer allmänt talas om offentlighetsprincipen åsyftas i första hand reglerna om allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF), som utgör grundlag. Principen att alla medborgare har rätt att ta del av myndigheternas handlingar infördes i Sverige år 1766 genom antagandet av den första tryckfrihetsförordningen. Regleringen i 2 kap. TF ger allmänheten en rätt att ta del av såväl handlingar som kommit in till som handlingar som upprättats hos en myndighet. En myndighet kan endast med stöd av sekretessbestämmelse i lag besluta att en handling ska vara hemlig. Dessutom är en myndighet skyldig att på begäran lämna ut offentliga uppgifter ur allmänna handlingar.

Offentlighetsprincipen tar sig även andra uttryck. Tjänstemän vid svenska myndigheter har yttrandefrihet. Det finns sålunda inte någon generell tystnadsplikt utan den allmänna regeln för tjänstemännen är yttrandefrihet. Vidare har tjänstemän vid svenska myndigheter en långtgående rätt att yppa sekretessbelagd information i syfte att informationen ska publiceras i media. Även om meddelarfriheten inte ger allmänheten någon rätt till information så ger principen om meddelarfrihet tjänstemän en möjlighet att informera media om vad som sker inom deras område. Ytterligare uttryck för offentlighetsprincipen är öppna debatter och offentliga domstolsförhandlingar.

Den svenska systemet utgör en god ordning för att uppfylla konventionens krav på allmänhetens tillgång till miljöinformation.

Beskriv också särskilt:

(a) När det gäller punkt 1 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att (i) varje person har tillgång till information utan att behöva förklara syftet med sin begäran;

Grundlagsregleringen tillförsäkrar medborgarna tillgång till information som finns hos myndigheter. Myndigheterna får inte efterforska sökandens identitet eller syftet med begäran i större utsträckning än vad som behövs för att myndigheten skall kunna pröva om hinder föreligger mot att handlingen lämnas ut (2 kap. 1, 12 och 14 §§ TF). Detta innebär att uppgifter som inte omfattas av

sekretess ska lämnas ut utan att myndigheten får efterforska vem som begär uppgiften och i vilket syfte. Med anledning av att det svenska myndighetsbegreppet inte till fullo överensstämmer med konventionens har en särskild lag om miljöinformation införts för vissa enskilda organ som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter (SFS 2005:181). Enligt denna lag har var och en rätt att få ta del av miljöinformation utan att uppge sitt namn eller ange skälen för sin begäran i större utsträckning än vad som behövs för att det ska vara möjligt att pröva om det finns hinder mot att informationen lämnas ut.

(ii) kopior på de dokument som innehåller informationen tillhandahålls;
Enligt 2 kap. 13 § TF har den som önskar ta del av en allmän handling även rätt att få en avskrift eller en kopia av den. Detsamma följer av lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ.

(iii) informationen tillhandahålls i den form som efterfrågas;
Enligt lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ ska miljöinformationen lämnas ut i den form som begärs utom när den redan finns tillgänglig i annan form eller det är rimligt att den görs tillgänglig i annan form. Även regleringen i grundlagen får anses förenlig med konventionens krav, bl.a. genom att en allmän handling ska tillhandahållas den som önskar ta del av den så att handlingen kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas (2 kap. 12 § TF). Det finns en uttrycklig skyldighet för myndigheterna att se till att det är möjligt för enskilda att kontakta dem med hjälp av telefax och elektronisk post och att svar kan lämnas på samma sätt (5 § förvaltningslagen). Myndigheterna ska uppfylla högt ställda krav på tillgänglighet och tillmötesgående och informationstekniken är ett centralt redskap när det gäller att utveckla servicen i förvaltningen.

(b) När det gäller punkt 2 – åtgärder som vidtagits för att tidsgränserna ska hållas;

Enligt regleringen i 2 kap. TF ska en begärd handling lämnas ut genast eller så snart det är möjligt. En begäran om kopia ska behandlas skyndsamt. Någon bestämd tidsram anges inte i grundlagen men enligt fast praxis innebär bestämmelserna att besked i en utlämnandefråga ska ges samma dag men att någon eller några dagars fördröjning kan godtas om det är nödvändigt för att myndigheten ska kunna ta ställning till om handlingen kan lämnas ut. Ett införande av en fast tidsgräns på en månad skulle i svensk rätt utgöra en klar försämring i förhållande till rådande rättsläge. Enligt lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ ska information lämnas ut så snart som möjligt, dock senast en månad efter det att informationen begärts.

*(c) När det gäller punkterna 3 och 4 – åtgärder som vidtagits för att
(i) införa grunder för att avslå en begäran;*

Huvudregeln i svensk rätt om tillgång till information hos myndigheter är enligt 2 kap. TF att en allmän handling är offentlig om inte annat är föreskrivet. Rätten att ta del av handlingar får begränsas endast om det är påkallat med hänsyn till vissas särskilt angivna intressen (2 kap. 2 §§ TF). Begränsningarna av rätten att ta del av allmänna handlingar måste anges noga i bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen stämmer överens med artikel 4.3-4 i konventionen. Konventionens bestämmelser har även kommit till uttryck i lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ.

Deleted: sekretesslagen (1980:100)

(ii) säkerställa att kontrollen i förhållande till allmänhetens intresse i slutet av punkt 4 tillämpas;

Grundtanken i det svenska rättssystemet är att sekretessintresset aldrig ensamt kan bli avgörande för hur starkt sekretesskyddet ska vara utan att detta alltid måste vägas mot insynsintresset samt att insynsintresset kan vara olika stort i olika sammanhang. Denna avvägning görs redan när en sekretessbestämmelse införs, och kommer till uttryck genom att det i bestämmelsen anges om en presumtion för offentlighet eller en presumtion för sekretess ska gälla för de uppgifter som omfattas av bestämmelsen. Härutöver ska en avvägning ske vid varje begäran om utfående av miljöinformation från myndigheter om det är uppenbart att uppgiften har sådan betydelse från miljösynpunkt att intresset av allmän kändedom om uppgiften har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda (10 kap. 5 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen). Den sistnämnda bestämmelsen anger uttryckligen vilka av sekretessreglerna som inte kan hävdas för uppgifter om utsläpp i miljön. En bestämmelse av samma innebörd finns också i lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ. En sekretessbrytande regel för uppgifter om utsläpp i miljön finns också i offentlighets- och sekretesslagen liksom i lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ (10 kap. 5 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen och 7 § tredje stycket lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ). Ett avslagsbeslut på en begäran om miljöinformation kan överklagas, se närmare redogörelsen under artikel 9.

Deleted: 14 kap. 11 § första stycket sekretesslagen

Deleted: har

Deleted: införts

Deleted: 14 kap. 11 § andra stycket

(d) När det gäller punkt 5 – åtgärder som vidtagits för att se till att den myndighet som inte har den miljöinformation som efterfrågas vidtar nödvändiga åtgärder;

Om en begäran om att få ta del av handling hos en myndighet ställs till fel myndighet följer det av lag att myndigheten bör hjälpa sökanden till rätta (4 § tredje stycket förvaltningslagen). En bestämmelse av samma innebörd finns också i lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ. Det följer också av den allmänna serviceskyldighet som gäller för alla myndigheter att myndigheten ska vara sökanden behjälplig på de sätt som anges i artikel 4.5.

(e) När det gäller punkt 6 – åtgärder som vidtagits för att se till att kravet på att särskilja och göra information tillgänglig tillämpas;

Enligt 2 kap. 12 § TF ska en handling som annars inte kan tillhandahållas utan att någon sådan uppgift som inte får röjas lämnas ut, göras tillgänglig i övriga delar. Av 7 § lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ framgår att utlämnande får vägras "helt eller delvis". Det föreligger alltså en skyldighet att lämna ut de delar av de begärda handlingarna som inte omfattas av sekretess.

(f) När det gäller punkt 7 – åtgärder som vidtagits för att se till att avslag håller sig inom tidsramarna och de övriga krav som ställs på sådana beslut;

Av allmänna förvaltningsrättsliga regler följer att ett beslut som innebär avslag på en begäran om att få ta del av en allmän handling i princip ska motiveras och även innehålla anvisningar om hur beslutet överklagas (20 och 21 §§ förvaltningslagen). Detsamma gäller för det fall motsvarande avslagsbeslut fattas av en kommunal myndighet eller av en domstol vid handläggning i första instans. Det finns inga uttryckliga tidsgränser för upprättande av avslagsbeslut. De krav på skyndsamt handläggning som följer av gällande reglering och fast praxis har nyss redovisats. Dessutom innehåller 7 § förvaltningslagen ett allmänt krav på snabbhet och enligt 2 kap. 15 § andra stycket TF ska ett överklagande av ett avslagsbeslut som gäller utlämnande av allmän handling prövas skyndsamt.

(g) När det gäller punkt 8 – åtgärder som vidtagits för att se till att kraven såvitt avser kostnader är tillgodosedda.

Enligt 2 kap. 12 § TF ska en handling som får lämnas ut tillhandahållas gratis på stället. För kopior får avgift tas ut (2 kap. 13 § TF). För statliga myndigheter gäller en särskild avgiftsförordning ([SFS 1992:191](#)). De avgifter som får tas ut enligt den är beräknade för att uppnå kostnadstäckning. Enligt huvudregeln är de första tio kopiorna gratis och avgiften därefter 50 SEK + 2 SEK per kopia. I fråga om kommuner får de enligt självkostnadsprincipen inte ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaderna för den nyttighet som tillhandahålls. Grunderna för kommunal avgiftsättning framgår av taxor antagna av kommunfullmäktige. I lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ finns bestämmelser om att skälig ersättning för kostnader förenade med utlämnandet får tas ut och att en i förväg fastställd taxa för detta i så fall ska finnas.

Myndighet: Med anledning av skillnader mellan vad som menas med "myndighet" i konventionen och i svensk rätt har det varit nödvändigt att genom ny lagstiftning införa konventionens bestämmelser om miljöinformation avseende sådan information som finns hos vissa enskilda organ som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter men som inte är myndigheter i svensk rättslig mening. För myndigheter och andra allmänna organ gäller den månghundraåriga offentlighetsprincipen.

Miljöinformation: Offentlighetsprincipen gör inte skillnad på innehållet i den information som finns hos myndigheten. Allmänna handlingar som inte är sekretessbelagda är offentliga oavsett om de innehåller miljöinformation eller någon annan information. När det gäller de enskilda organ som omfattas av lagen om miljöinformation har en särskild definition av begreppet i enlighet med konventionen införts.

Efterlevnad av artikel 3.9: Grundlagen garanterar varje medborgare informationsfrihet. Utländska medborgare är likställda med svenska (2 kap. 22 § andra stycket i regeringsformen 14 kap. 5 § andra stycket tryckfrihetsförordningen).

Beskriv eventuella problem vid genomförandet av artikel 4.
Genomförandet har inte föranlett några särskilda problem.

Lämna ytterligare information om den praktiska tillämpningen av konventionens allmänna bestämmelser.

Hos myndigheter och enskilda organ finns omfattande mängder information. För att enskilda ska kunna ta del av informationen behöver de veta att informationen finns och hur de kan få tillgång till den. För att underlätta återsökning i arkivens informationsmassor har Riksarkivet utvecklat ett sökningssystem som är tillgängligt över webben. Den Nationella Arkivdatabasen (NAD) är ett sektorsövergripande databas- och informationssystem inom det svenska arkivväsendet. Syftet med NAD är ett nationellt informationssystem för de svenska arkiven för att förbättra tillgänglighet och utnyttjande av arkiv och samlingar på landets arkivinstitutioner. I NAD ska användaren i ett sammanhang kunna återsöka information om de arkiv och samlingar som förvaras i både offentliga och privata arkivinstitutioner, bibliotek och museer. NAD tillhandahåller ett nationellt arkivbildarregister med arkivhänvisningar, register över arkivinstitutioner med kontaktuppgifter samt hjälpdatabaser för topografisk indelning och förvaltningshistorik. NAD innehåller även detaljerade arkivförteckningar från arkiv förvarade inom Riksarkivet och landsarkiven. Den som vill veta vilken verksamhet som bedrivits på en viss plats kan börja sin efterforskning i NAD. Med hjälp av NAD kan man också söka fram arkiven från myndigheter och andra organisationer med miljörelaterad verksamhet, t.ex. koncessionsnämnden för miljöskydd, Miljödatanämnden, Miljövårdsberedningen och miljöanknutna kommittéer. I NAD ges information om var arkiven förvaras samt översikter över arkivens innehåll. NAD distribueras via Internet www.nad.ra.se.

Deleted: ,

Artikel 5

Redogör för hur artikel 5 har implementerats. Beskriv genomförandet av relevanta definitioner i artikel 2 och icke-diskrimineringskravet i artikel 3.9. Beskriv också särskilt:

- (a) När det gäller punkt 1 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att
 - (i) myndigheterna innehar och uppdaterar miljöinformation,
 - (ii) det finns ett fortlöpande informationsflöde till myndigheterna,
 - (iii) lämplig information genast sprids i nödsituationer,

Det finns en rad bestämmelser som leder till att det finns en stor mängd miljöinformation hos myndigheterna. Ett exempel på en sådan bestämmelse är 26 kap. 20 § miljöbalken enligt vilken den som utövar miljöfarlig verksamhet årligen ska lämna en miljörapport till tillsynsmyndigheten och i bestämmelserna om säkerhetsrapport enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Genom svenska miljörapporteringsportalen (SMP) kan verksamhetsutövare sköta rapporteringen elektroniskt och uppgifternas tillgänglighet ökar därmed. Tillsynsmyndigheten har också möjlighet att förelägga en verksamhetsutövare att inkomma med uppgifter och handlingar som myndigheten behöver för tillsynen. Det finns vidare i andra författningar flera bestämmelser som har till syfte att myndigheter ska förses med information om tillståndet i miljön. Inom myndigheterna finns därför riklig tillgång till uppgifter både om förhållandena inom den offentliga verksamheten och på det privata området. Tillsynsmyndigheterna inhämtar kontinuerligt information inom sina respektive ansvarsområden.

Verksamheter som innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön omfattas av särskilda bestämmelser enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor om skyldighet att vidta åtgärder för att hindra eller begränsa skador. Sådana verksamhetsutövare är skyldiga att analysera riskerna för olyckor och att om utsläpp av skadliga ämnen sker eller det föreligger överhängande fara för sådana utsläpp, underrätta myndigheterna. Om en olycka inträffar ska kommunen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap underrättas enligt bestämmelserna i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Särskilda bestämmelser finns också i förordningen med krav på att länsstyrelsen informerar allmänheten i händelse av en nödsituation som rör risk för radioaktiv strålning. Genom ett särskilt system för varning och meddelande till allmänheten kan stora grupper av människor bli varnade och få information i samband med olyckor eller händelser som riskerar att orsaka störningar i samhället. Systemet gör det möjligt för samhällets räddningsorgan att snabbt nå allmänheten med varning och information. En rad myndigheter har möjlighet att utlösa detta

Deleted: Statens räddningsverk

system, bl.a. polismyndigheten, länsstyrelserna och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Ett särskilt varningssystem har utarbetats för att användas vid olyckor i kärnkraftverk. Systemet kännetecknas av att larm till allmänheten utlöses av verksamhetsutövaren redan i ett mycket tidigt skede av en olycka så fort ett antal av samhället uppställda kriterier är uppfyllda. Därefter tar vederbörande länsstyrelse över handläggningen av räddningsåtgärderna inklusive informationen till allmänheten.

Deleted: Räddningsverket

(b) När det gäller punkt 2 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att sättet på vilket myndigheterna gör miljöinformation tillgänglig för allmänheten är öppet och att miljöinformationen verkligen finns tillgänglig;

Myndigheterna har i enlighet med sin allmänna serviceskyldighet ett ansvar för att tillhandahålla information om de dokument man innehar. Genom exempelvis www.sverige.se ges allmänheten en vägvisare till myndigheternas information. En viktig källa till miljöinformation är Naturvårdsverkets webbplats (www.naturvardsverket.se) som även innehåller relevanta länkar. Genom regeringens webbplats (www.regeringen.se) kan allmänheten ta del av offentliga publikationer på miljöområdet, exempelvis författningstext, lagförslag m.m.

De svenska myndigheterna är skyldiga att ha register i form av diarier där inkomna och upprättade handlingar finns registrerade. Arbete med att göra diarierna tillgängliga via Internet pågår. Särskilda register som innehåller olika typer av miljöinformation finns också hos Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen. Även lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ innehåller krav på att miljöinformation ska hållas ordnad på ett överskådligt sätt.

Inom ramen för sin serviceskyldighet har myndigheterna också ett ansvar för att lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp till enskilda. Frågor ska besvaras så snabbt som möjligt och den som vänt sig till fel myndighet ska få hjälp att hitta rätt. Det finns inga kostnader förknippade med sökningar i diarier eller övriga register.

(c) När det gäller punkt 3 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att miljöinformation i ökad utsträckning blir tillgänglig i elektroniska databaser som är lättåtkomliga för allmänheten genom allmän telekommunikation;

Alla myndigheter på miljöområdet har databaser som är tillgängliga via det allmänna telenätet. Arbete med s.k. metadata för att effektivisera sökbarheten i databaser har också genomförts. På Naturvårdsverkets webbplats finns omfattande miljöinformation att tillgå elektroniskt. Där finns bl.a. en lång rad publikationer som kan laddas ned gratis. Sedan länge finns ett register över anläggningar för vilka beslut om tillstånd har meddelats. Det förs i pappersform i den

s.k. Miljöboken vid varje miljödomstol. Under år 2011 kommer Miljöboken att bli tillgänglig som en sökbar databas för allmänheten på Internet.

Naturvårdsverket har vidare för att öka tillgängligheten till miljödata inrättat ett system med datavärddar som fritt tillhandahåller data om miljötillståndet via Internet. Data kan sökas fram, laddas ner och vidarebearbetas. Datavärdarna nås via Naturvårdsverkets webbplats (www.naturvardsverket.se/sv/Tillstandet-i-miljon/Miljoovervakning/Miljoovervakningsdata). Naturvårdsverket har också utvecklat en metadatatportal, Miljödataportalen, för att ytterligare förbättra sökbarhet och tillgänglighet till miljödata liksom till rapporter. Portalen erbjuder även visnings- och nedladdningstjänster. Portalen är en viktig del av Naturvårdsverkets arbete med genomförandet av det s.k. Inspiredirektivet. Den erbjuder flera sätt att söka information, bl.a. geografisk sökning (miljodataportalen.naturvardsverket.se).

Field Code Changed

Lantmäteriet har, bl.a. som ett led i genomförandet av Inspiredirektivet, tagit fram och lanserat en geodataportal (www.geodata.se) där geografisk miljöinformation (geografisk information som har elektronisk form och som är användbar för verksamheter och åtgärder som kan påverka människors hälsa eller miljön) från ett tjugotal myndigheters webbplatser görs tillgänglig. Via geodataportalen kan allmänheten och myndigheterna söka, titta på och ladda ner miljöinformation. Information om Lantmäteriets geodataportal finns också på engelska via geodataportalen.

(d) När det gäller punkt 4 – åtgärder som vidtagits för att publicera och sprida nationella rapporter om tillståndet i miljön;

Naturvårdsverket ansvarar för samordning av miljöövervakning i Sverige och driver det nationella miljöövervakningsprogrammet. Varje år publicerar man miljöövervakningens årsredovisning och inom verket finns vidare ett miljömålsråd som varje år lämnar en skriftlig rapport, de Facto, till regeringen. I de Facto presenteras en sammanfattande bild av miljösituationen i Sverige och utvecklingen i relation till miljömålen. På miljömålsportalen (www.miljomal.se) finns information om miljömålsarbetet, inklusive de Facto, att tillgå via Internet. En fördjupad utvärdering av miljömålsarbetet görs också vart fjärde år. Hos IVL Svenska miljöinstitutet finns resultat från den nationella miljöövervakningen att tillgå (www.ivl.se). Även Sveriges Geologiska undersökning, Statens Lantbruksuniversitet, Fiskeriverket och SMHI m.fl. publicerar sådana rapporter. Som angetts ovan under (c) har Naturvårdsverket för att förbättra sökbarhet och tillgänglighet hos bl.a. rapporter utvecklat metadatatportalen Miljödataportalen där man även kan ladda ner rapporterna.

Formatted: Default Paragraph Font

Deleted: nu

Formatted: Default Paragraph Font

(e) När det gäller punkt 5 – åtgärder vidtagna för att sprida den information som anges här;

Regeringskansliet publicerar information på webben, skickar ut pressmeddelanden, ordnar möten och publicerar trycksaker. Konventioner och internationella avtal publiceras på nätet så snart det är möjligt. Författningar finns i dag tillgängliga på olika webbsidor, bl.a. i regeringskansliets rättsdatabaser som innehåller lagar, förordningar, kommittédirektiv och kommittéberättelser samt på riksdagens webbplats (www.riksdagen.se). Information när det gäller strategier och policys finns både på regeringens och de statliga myndigheternas webbplatser. Information om hur arbetet med olika frågor bedrivs finns framför allt i Miljödepartementets texter. Ett exempel på lägesrapportering är miljömålsuppföljningen som presenteras både i tryckt form och på webben. Både Miljödepartementet och de statliga myndigheterna, däribland Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen, publicerar information på webbplatserna om sitt internationella arbete, med länkar till konventioner och andra internationella dokument. Ett exempel på hur information om en konvention sprids är portalen om biologisk mångfald (CBD). Här finns, förutom information om konventionen om biologisk mångfald, både svenska och internationella lagar och policydokument på området (www.biodiv.se). Myndigheterna sprider information även på andra sätt än elektroniskt. Många miljömyndigheter och länsstyrelser publicerar tidningar eller nyhetsbrev som skickas ut i pappersform eller via e-post.

Deleted: www.biologiskmangfald.nu

(f) När det gäller punkt 6 – åtgärder som vidtagits för att uppmuntra de som utövar verksamheter som har betydande miljöpåverkan att regelbundet informera allmänheten om den miljöpåverkan som hör ihop med deras aktiviteter och produkter;

En konsument har rätt att få information om innehållet i en produkt, hur den producerats samt produktens kvalitet m.m. för att kunna bedöma konsekvenserna av sitt val. Producenterna i Sverige har ett ansvar för att tillhandahålla och sprida information om produkters miljöegenskaper. Miljöbalken innehåller också krav på information om varors och tjänsters miljöpåverkan. Bland de lagreglerade systemen finns också klassificering och märkning av kemiska produkter, varuinformationsblad och miljörapporter.

Företag kan också certifiera sina produkter genom miljömärkning som visar att produkterna överensstämmer med särskilt angivna miljökrav (t.ex. Svanen, TCO-märkning, EU-blomman, KRAV).

(g) När det gäller punkt 7 – åtgärder som vidtagits för att publicera och tillhandahålla den information som anges här;

Enligt offentlighetsprincipen har alla rätt till insyn i en myndighets verksamhet och rätt att ta del av allmänna handlingar som kommit in till eller upprättats hos myndigheten. Förslag till lagändringar o.d. remitteras regelmässigt till myndigheter, intresseorganisationer m.fl.

En sammanfattning och en analys av remissvaren återfinns i den efterföljande propositionen. Beslutsunderlag i form av exempelvis direktiv, utredningar och propositioner publiceras på Internet (www.regeringen.se). Myndigheter och andra institutioners remissvar, årsredovisningar, miljömålsredovisning m.m. finns i de flesta fall att tillgå direkt på respektive [webbplats](#).

Deleted: hemsida

(h) När det gäller punkt 8 – åtgärder som vidtagits för att utveckla mekanismer i syfte att försäkra sig om att tillräcklig produktinformation är tillgänglig för allmänheten;

Bland de frivilliga systemen för framtagning av produktrelaterad miljöinformation finns miljömärkning, miljöredovisning och miljövarudeklarationer. Det finns en omfattande miljömärkning av framför allt konsumentprodukter. I systemen med Svanen och EU-blomman deltar staten i arbetet genom Miljömärkning Sverige AB (MISAB). Utöver dessa finns en rad andra märkningar, t.ex. Bra miljöval som är Svenska Naturskyddsföreningens märkning. På Kemikalieinspektionens [webbplats](#) finns information om kemiska produkter, bekämpningsmedel m.m.

Deleted: Konsumentverket har omfattande produktinformation på sin webbplats (www.konsumentverket.se).

Deleted: SIS

Deleted: hemsida

Miljömärkningen omfattar ett stort antal produkter och är ett bra hjälpmedel för konsumenterna. Den utgör också en drivkraft för företagen att märka sina produkter. Miljörevision är ett annat sätt att ge information till allmänheten om en verksamhets effekter på miljön. Staten deltar i utvecklingen av miljöledningssystem genom deläggande av Miljöstyrningsrådet och genom utvecklingsinsatser från [Tillväxtverket](#). Inom näringslivet blir införande av miljöledningssystem och certifiering allt vanligare (t.ex. EMAS och ISO 14001), vilket innebär att miljörevisionerna blir fler. Även många myndigheter använder miljöledningssystem och utvärderar att de är certifieringsbara. I förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter ställs för en lång rad myndigheter krav på att myndigheten ska ha ett miljöledningssystem som integrerar miljöhänsyn i myndighetens verksamhet så att man beaktar verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan på ett systematiskt sätt. En myndighet vars verksamhet medför en betydande miljöpåverkan bör registrera sig enligt EMAS eller certifiera sig enligt ISO 14001. AB Svenska Miljöstyrningsrådet (www.miljostyrning.se) ansvarar för ett nationellt system för certifierade miljövarudeklarationer. Deklarationerna syftar till att ge lättillgänglig, kvalitetssäkrad och jämförbar information om produkters och tjänsters miljöpåverkan.

Formatted: RKnormal, Justified, Line spacing: single, Tabs: Not at 1.62 cm + 3.23 cm + 4.85 cm + 6.46 cm + 8.08 cm + 9.69 cm + 11.31 cm + 12.92 cm + 14.54 cm + 16.16 cm + 17.77 cm + 19.39 cm + 21 cm + 22.62 cm + 24.23 cm + 25.85 cm

Deleted: NUTEK

Deleted: vissa

Deleted: , t.ex. Vägverket,

Formatted: Font: (Default) OrigGarmnd BT, 12 pt

Formatted: Font: (Default) OrigGarmnd BT, 12 pt

Deleted:

(i) När det gäller punkt 9 – åtgärder som vidtagits för att inrätta ett nationellt system för inventering eller registrering av föroreningar.

Sverige har numera ratificerat PRTR-protokollet. I samband med det har det tidigare kemikalieutsläppsregistret, KUR, ersatts av det register som finns på den nya webbplatsen "Utsläpp i siffror" vilken kan nås genom Naturvårdsverkets webbplats eller direkt på adress

Deleted: K

www.utslappisiffror.naturvardsverket.se . Registret innehåller en databas med utsläpp från de cirka 1 000 största företagen i Sverige som bedriver en verksamhet som klassas som miljöfarlig. Genom webbplatsen förses allmänheten med information om nationella utsläpp och utsläppsregistret är alltså åtkomligt och sökbart via Internet.

Deleted: är en del av arbetet med att

Deleted: av kemiska substanser och grupper av substanser. Siffrorna i KUR visar vilka utsläpp av kemiska substanser en anläggning har per år. Registret visar också om det är ett utsläpp till luft eller vatten samt vilka mängder av dessa substanser som hamnar i produkter, varor och avfall. Registret

Deleted:
(www.naturvardsverket.se).

Deleted: www.eper.cec.eu.int

Field Code Changed

Deleted: Sverige har vidare undertecknat det s.k. PRTR-protokollet och avser att ratificera det i början av år 2008.

Inom Europeiska unionen har ett register över utsläpp utvecklats i syfte att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår och för att tillhandahålla lättåtkomlig och jämförbar miljöinformation om förorenande utsläpp från industrin (www.prtr.ec.europa.eu/Home.aspx).

Beskriv eventuella problem vid genomförandet av artikel 5.
Genomförandet har inte föranlett några särskilda problem.

Lämna ytterligare information om den praktiska tillämpningen av konventionens allmänna bestämmelser.
Läsaren hänvisas till den ovanstående texten.

Artikel 6

Redogör för hur artikel 6 har implementerats. Beskriv genomförandet av de relevanta definitionerna i artikel 2 och icke-diskrimineringskravet i artikel 3.9.

Det finns en lång tradition av att allmänheten deltar vid miljöprövningar. Det har sedan snart fyrtio år funnits en miljöprövningsprocess för industriella verksamheter och andra betydande punktkällor (i Sverige definierade som miljöfarliga verksamheter) som innefattar samråd med allmänheten innan en tillståndsansökan ges in till tillståndsmyndigheten, kungörelse av ansökan och inhämtande av yttranden från bland annat allmänheten, ett offentligt sammanträde inför tillståndsmyndigheten samt kungörelse av tillståndsmyndighetens avgörande. Processen har i huvudsak levt upp till de krav som Århuskonventionen ställer på möjligheter för allmänheten att delta i miljöprocessen. Under åren har den utvidgats till att avse flera typer av verksamheter samtidigt som de formella kraven på bland annat underlagsmaterial – miljökonsekvensbeskrivning och ansökan – ökat och specificerats.

Deleted:

Beskriv också särskilt:

- (a) När det gäller punkt 1 – åtgärder som vidtagits för att :
- (i) bestämmelserna i artikel 6 tillämpas på tillståndsbeslut som omfattas av bilaga 1 till konventionen;

De verksamheter som omfattas av bilaga I till konventionen är föremål för krav på tillstånd enligt bestämmelser i miljöbalken. För dessa tillståndprocesser finns regler om miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag i 6 kap. miljöbalken vilka garanterar allmänhetens deltagande i enlighet med konventionen. Bestämmelser om tillståndprocesser finns också i andra lagar som hänvisar till miljöbalkens regler om samråd. Detta gäller t.ex. ellagen (1997:857), väglagen (1971:948), lagen (1995:1649) om byggande av järnväg och lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. Anläggningar för luftledning av elektrisk energi med en spänning av minst 200 kV och en längd av mer än 15 km (punkt 17 i konventionsbilagan) är inte tillståndspliktiga enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Sådana anläggningar är tillståndspliktiga enligt ellagen som hänvisar till 6 kap. miljöbalken vad gäller förfarandet för att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning vid ansökan om tillstånd. Vägbyggen prövas av Trafikverket i samråd med länsstyrelsen. Om de har olika uppfattning i frågan hänskjuts frågan till regeringens prövning. Den som planerar att bygga en väg ska genomföra en förstudie. En vägutredning ska sedan genomföras om det i förstudien har klarlagts att alternativa vägsträckningar behöver studeras. För byggande av väg ska sedan upprättas en arbetsplan. Arbetsplanen ska enligt väglagen jämföras med meddelande av tillstånd. Både vägutredningen och arbetsplanen har krav på miljökonsekvensbeskrivningar och samråd i enlighet med 6 kap. miljöbalken. För järnvägsbygge gäller enligt 3 § lagen om byggande av järnväg att en fastställd järnvägsplan jämföras med meddelande av tillstånd enligt miljöbalken. På samma sätt som vägbyggen ska den som planerar att bygga en järnväg genomföra en förstudie och eventuellt en järnvägsutredning innan järnvägsplanen fastställs. Både järnvägsutredningen och järnvägsplanen har krav på miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med 6 kap. miljöbalken. Även i 1 b § lagen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmänfarled och allmän hamn hänvisas till 6 kap. miljöbalken vad gäller framtagandet av en miljökonsekvensbeskrivning. På samma sätt finns hänvisningar till 6 kap. miljöbalken i ett antal andra lagar beträffande verksamheter som visserligen också kräver tillstånd enligt miljöbalken men dessutom är tillståndspliktiga enligt andra lagar. Som exempel kan nämnas lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet och lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

Deleted: Vägverket

(ii) bestämmelserna i artikel 6 tillämpas på tillståndsbeslut som inte omfattas av bilaga 1 men som kan ha betydande påverkan på miljön; Enligt bestämmelser i miljöbalken eller som hänvisar till miljöbalken ska reglerna om miljökonsekvensbeskrivningar med tillhörande krav på samråd tillämpas på verksamheter som kan ha betydande påverkan på miljön. Det finns vidare i 7 kap. 28 a § miljöbalken ett särskilt krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § miljöbalken (Natura 2000-områden).

Även för denna tillståndsprövning ska reglerna om miljökonsekvensbeskrivningar med tillhörande samråd tillämpas.

(b) När det gäller punkt 2 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att den berörda allmänheten informeras, tidigt i beslutsprocessen, på ett lämpligt och effektivt sätt;

Enligt regler i miljöbalken ska den som tänker bedriva en verksamhet som kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Motsvarande process garanteras också i gränsöverskridande sammanhang. Redan före samrådet ska den som avser att bedriva verksamheten lämna uppgifter om verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan till myndigheterna och till de enskilda som särskilt berörs. När en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats i ett mål eller ärende om miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet, ska detta kungöras tillsammans med kungörelsen om ansökan. Miljöbalken innehåller också krav på vad kungörelsen ska omfatta. Även i andra fall där en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska miljökonsekvensbeskrivningen kungöras. Därefter ska ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen hållas tillgänglig för allmänheten, som ska beredas tillfälle att yttra sig innan målet eller ärendet prövas. Handlingarna i en tillståndsansökan ska inte bara hållas tillgängliga hos den beslutande myndigheten utan även hos en aktförvarare som exempelvis kan vara ett kommunalt kontor i närheten av den plats där verksamheten ska bedrivas.

(c) När det gäller punkt 3 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att tidsfristerna för allmänhetens deltagande överensstämmer med kraven i bestämmelsen;

Det är en förutsättning för en fungerande process att rimlig tid för inhämtande av information, ställningstagande och ingivande av synpunkter måste erbjudas allmänheten. Enligt 6 kap. 4 § miljöbalken ska samråd genomföras i god tid. I Naturvårdsverkets allmänna råd om miljökonsekvensbeskrivningar anges att samråd ska genomföras så att de enskilda ges rimlig tid till eftertanke och de berörda bör ha minst tre veckor på sig att lämna synpunkter. Verksamhetsutövaren bör se till att samrådet genomförs på ett sätt som gör det möjligt för de enskilda att lämna såväl muntliga som skriftliga synpunkter.

(d) När det gäller punkt 4 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa tidigt deltagande;

I miljöbalken ställs krav på att den som avser att bedriva den verksamhet som är aktuell redan före samrådet ska lämna uppgifter om verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan till myndigheterna och till de enskilda som särskilt berörs.

(e) När det gäller punkt 5 – åtgärder som vidtagits för att uppmuntra potentiella sökande att identifiera den berörda allmänheten, inleda diskussioner och tillhandahålla information om syftet med ansökan;
 Enligt miljöbalken ska alla som avser att bedriva verksamhet som kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Om verksamheten ska antas medföra betydande miljöpåverkan ska samråd även ske med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda.

(f) När det gäller punkt 6 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att
(i) de behöriga myndigheterna ger den berörda allmänheten all information som är av betydelse för beslutsprocessen och som finns tillgänglig under den tid förfarandet för allmänhetens deltagande pågår;
(ii) de behöriga myndigheterna ger den berörda allmänheten den information som särskilt anges i punkt 6.

Var och en har rätt att ta del av innehållet i informationen med stöd av offentlighetsprincipen. Tillgången på information är kostnadsfri. Det finns i miljöbalken även uttryckliga regler om vilken information en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla och som ska hållas tillgänglig för allmänheten vid kungörelse av ansökan och miljökonsekvensbeskrivning.

(g) När det gäller punkt 7 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att allmänhetens deltagande i beslutsprocessen ska omfatta en möjlighet för allmänheten att lämna synpunkter, upplysningar, analyser eller åsikter som den anser vara relevant för den föreslagna verksamheten;
 Efter kungörelse av ansökan och miljökonsekvensbeskrivning ska handlingarna hållas tillgängliga för allmänheten och allmänheten ska beredas tillfälle att yttra sig innan målet eller ärendet prövas (6 kap. 8 § miljöbalken).

(h) När det gäller punkt 8 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att det i ett beslut tas vederbörlig hänsyn till vad som framkommit vid allmänhetens deltagande;

Den beslutsfattande myndigheten ska enligt reglerna i miljöbalken beakta vad som framkommit av samråd och yttranden över miljökonsekvensbeskrivning och ansökan (6 kap. 9 § andra stycket miljöbalken).

(i) När det gäller punkt 9 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att allmänheten skyndsamt informeras om ett beslut;

Miljödomstolen ska meddela dom om tillstånd så snart som möjligt med hänsyn till målets art och omständigheterna i övrigt (22 kap. 21 § miljöbalken). Om huvudförhandling hållits ska domen, om det inte finns synnerliga skäl, meddelas inom två månader efter det att förhandlingen har avslutats. Parterna ska underrättas om innehållet i domen skriftligen eller genom att domen hålls tillgänglig hos

aktförvararen. I stor utsträckning kungörs domar i ansökningsmål. Detta gäller i lika hög grad länsstyrelsernas beslut i ansökningsärenden. Den svenska offentlighetsprincipen innebär också att alla har möjlighet att ta del av beslutstexten. Även i förvaltningslagen (1986:223) och förvaltningsprocesslagen (1971:291) finns regler om meddelande av dom och beslut. I bestämmelser i miljöbalken, rättegångsbalken, förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen regleras vidare vad en dom eller ett beslut ska innehålla.

(j) När det gäller punkt 10 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att punkterna 2-9 tillämpas när en myndighet omprövar eller uppdaterar villkoren för en verksamhet som avses i punkt 1;

Vid en omprövning eller uppdatering av villkoren för en tillståndsgiven verksamhet gäller i huvudsak samma regler om miljökonsekvensbeskrivning och samråd som vid ansökan om ett nytt tillstånd. Om en ändring av villkor innebär att människors hälsa eller miljön kan påverkas kungörs ansökan regelmässigt i ortstidningar så att allmänheten får kännedom om ansökan och kan lämna synpunkter på den. Även myndighetens beslut brukar kungöras. Allmänhetens deltagande är därmed garanterat på samma sätt vid omprövning som vid ny verksamhet. Om verksamhetsutövaren på eget initiativ ansöker om omprövning finns dock inget formellt krav på miljökonsekvensbeskrivning.

(k) När det gäller punkt 11 – åtgärder som vidtagits för att tillämpa bestämmelserna i artikel 6 på beslut om huruvida avsiktlig utsättning av GMO i miljön ska tillåtas.

I förordningen (2002:1086) om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön finns bestämmelser om allmänhetens deltagande. Enligt dessa bestämmelser ska tillsynsmyndigheten innan den beslutar i en tillståndsfråga avseende avsiktlig utsättning ge allmänheten och andra intresserade tillfälle att yttra sig. Tillsynsmyndigheten ska också fastställa rutiner för ett sådant samrådsförfarande. Dessa rutiner ska innebära att intresserade ges skälig tid att lämna synpunkter (2 kap. 10 §). Förordningen innehåller också bestämmelser om information till allmänheten (4 kap. 5 §).

Beskriv eventuella problem vid genomförandet av artikel 6.

Genomförandet har inte föranlett några särskilda problem.

Lämna ytterligare information om den praktiska tillämpningen av konventionens allmänna bestämmelser.

Läsaren hänvisas till den ovanstående texten.

Artikel 7

Redogör för hur artikel 7 har implementerats. Beskriv genomförandet av de relevanta definitionerna i artikel 2 och icke-diskrimineringskravet i artikel 3.9.

Förklara vilka möjligheter det finns för allmänheten att delta i framtagandet av riktlinjer som rör miljön.

När det gäller fysisk planering och markanvändning finns regler i plan- och bygglagen (1987:10) om att planer ska offentliggöras och att samråd ska ske innan beslut fattas. Det finns även beträffande annan planering regler om allmänhetens deltagande, t.ex. avseende hur avfall ska tas om hand. Dessutom tillämpas normalt ett remissförfarande där berörda myndigheter och organisationer får komma till tals innan beslut fattas. Även handlingsprogram remitteras till berörda instanser när det bedöms lämpligt. Ett exempel är arbetet med en nationell strategi för hållbar utveckling där det bl.a. har hållits möten och dialoger med olika grupper i samhället.

Genom regler i miljöbalken ska planer och program som kan antas medföra betydande miljöpåverkan underkastas en miljöbedömning. Inom ramen för denna ska berörda myndigheter och allmänheten få delta i planeringsprocessen och lämna synpunkter som ska beaktas.

Beskriv eventuella problem vid genomförandet av artikel 7.

Genomförandet har inte föranlett några särskilda problem.

Lämna ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om allmänhetens deltagande avseende sådana beslut som avses i artikel 7.

Läsaren hänvisas till den ovanstående texten.

Artikel 8

Redogör för vilka ansträngningar som gjorts för att främja effektivt deltagande från allmänhetens sida under utarbetandet av bestämmelser som kan ha betydande miljöpåverkan. Beskriv genomförandet av de relevanta definitionerna i artikel 2 och icke-diskrimineringskravet i artikel 3.9.

Regeringen och andra normgivande organ tillämpar regelmässigt remissförfarande i samband med utarbetandet av regler som har allmänt intresse. Att det som ett led i beredningen av ärenden i stor utsträckning inhämtas yttrande från myndigheter, organisationer och andra enskilda sammanslutningar är ett karakteristiskt och betydelsefullt inslag i svensk politisk beslutsprocess. Beredningskravet beträffande regeringsärenden är särskilt reglerat i grundlag (7 kap. 2 § regeringsformen). Riksdagens konstitutionsutskott prövar också vid

sin årliga granskning av regeringen att förvaltningsärendet har handlagts i enlighet med gällande förvaltningsrättsliga principer. Av förvaltningslagen framgår att myndigheter vid handläggningen av ärenden ska beakta möjligheten att själv inhämta upplysningar och yttranden från andra myndigheter, om det behövs. För att bl.a. underlätta för allmänheten att lämna synpunkter på remitterade förslag pågår utveckling mot ökad s.k. e-demokrati med syfte att öka tillgänglighet av information och möjligheterna till dialog med hjälp av informationsteknik.

Beskriv eventuella problem vid genomförandet av artikel 8.
Genomförandet har inte föranlett några särskilda problem.

Lämna ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om allmänhetens deltagande avseende sådana beslut som avses i artikel 8.
Läsaren hänvisas till den ovanstående texten.

Artikel 9

Beskriv hur varje punkt i artikel 9 har blivit implementerad. Beskriv genomförandet av de relevanta definitionerna i artikel 2 och icke-diskrimineringskravet i artikel 3.9. Beskriv också särskilt:

(a) När det gäller punkt 1 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att (i) Alla som anser att hans eller hennes begäran om information enligt artikel 4 inte har behandlats i enlighet med bestämmelserna i den artikeln kan få detta prövat av domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag;

Rätten att överklaga beslut i fråga om utlämnande av allmän handling framgår av 2 kap. 15 § tryckfrihetsförordningen. Beslut som fattats av en förvaltningsmyndighet överklagas till domstol. Enligt 6 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska om en begäran om att få ta del av en handling helt eller delvis inte kan tillmötesgå, den som har gjort framställningen underrättas om detta. Han eller hon ska också underrättas om att det går att begära att frågan hänskjuts till myndigheten och att ett beslut av myndigheten krävs för att ett avgörande ska kunna överklagas.

Deleted: 15

Deleted: 6

Deleted: 1980

Deleted: 1

Enligt 6 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen ska den som begärt att få ut en handling men har fått avslag eller endast fått ta del av handlingen med förbehåll, få överklaga beslutet. Sökanden kan normalt överklaga beslutet till kammarrätten (eller om det är kammarrätten som beslutat – till Regeringsrätten). Beslut av allmän domstol får överklagas till närmsta högre instans.

Deleted: 15

Deleted: 7

Ett beslut av ett sådant enskilt organ som omfattas av lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ överklagas hos kammarrätten (9 §).

(ii) I de fall det finns föreskrifter om en sådan domstolsprövning, en sådan person även har rätt till ett snabbt, lagstadgat förfarande, avgiftsfritt eller till en låg avgift, för att få sin sak omprövad av myndighet eller prövad av ett annat oberoende och opartiskt organ än en domstol;

Myndigheterna har en omfattande möjlighet att ompröva sina beslut. Finner en myndighet att det beslut den meddelat är uppenbart oriktigt har myndigheten, under vissa förutsättningar, enligt 27 § förvaltningslagen en skyldighet att ~~ändra~~ beslutet. Omprövningsförfarandet är kostnadsfritt.

Deleted: ompröva

(iii) Slutliga beslut enligt denna bestämmelse är bindande för den myndighet som innehar information, att beslutet är skriftligt motiverat – åtminstone när en begäran om tillgång till information har avslagits; En myndighets beslut att inte lämna ut information ska vara skriftligt motiverat (20 § förvaltningslagen, 23 § förordningen [1996:271] om mål och ärenden i allmän domstol). Även lagen om miljöinformation hos vissa enskilda organ innehåller ett sådant krav (8 §).

När en domstol efter överklagande har beslutat bifalla en begäran om att få ta del av en allmän handling har den myndighet som innehar informationen att se till att sökanden får tillgång till handlingen.

För att säkerställa att myndighetens handläggning är korrekt granskas myndigheternas agerande och underlåtenheter av Riksdagens ombudsmän (JO; www.jo.se) och Justitiekanslern (JK; www.jk.se). JO kan efter anmälan eller på eget initiativ granska om en myndighet agerat som den ska. JO kan inte ålägga en myndighet att agera men JO:s beslut och rekommendationer följs regelmässigt av myndigheterna. JK utövar tillsyn över statliga myndigheter, anställda, uppdragstagare etc. JO och JK utgör emellertid extraordinära granskningsorgan och är inte vanliga tillsynsmyndigheter. Såväl JO som JK har möjlighet att som särskilda åklagare väcka åtal mot befattningshavare som har begått brottslig gärning genom att bryta mot skyldigheter vid sin tjänsteutövning.

(b) När det gäller punkt 2 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att, inom ramen för den nationella lagstiftningen, den berörda allmänheten som uppfyller kriterierna i punkt 2 har rätt till prövning av den materiella och formella giltigheten av ett beslut, en handling eller en underlåtenhet som omfattas av artikel 6 vid domstol och/eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag; Rätt till domstolsprövning av den materiella och formella giltigheten av ett beslut etc. som omfattas av artikel 6 föreskrivs på olika håll i lagstiftningen. Beslut om tillstånd fattas i de flesta fall enligt reglerna i

miljöbalken. De besluten får överklagas antingen via överordnad myndighet vidare till miljödomstol och därefter till Miljööverdomstolen eller från miljödomstol, vidare till Miljööverdomstolen och slutligen till Högsta domstolen. Vid överprövningen kan beslutet prövas i både materiellt och formellt hänseende. I sammanhanget kan nämnas att ett fullgott samråd, inklusive en tillräckligt väl genomförd miljökonsekvensbeskrivning, utgör en processförutsättning vid domstolens behandling av tillståndsansökan. Om lagens krav i dessa avseenden inte tillmötesgått kan ansökan komma att avvisas.

Vissa tillståndbeslut fattas i första instans av regeringen eller efter överklagande till regeringen. Domstolsprövning av sådana regeringsbeslut kan ske med stöd av lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut.

Vissa beslut som omfattas av konventionen meddelas enligt plan- och bygglagen (1987:10). Nya regler i den lagen som ger miljöorganisationer rätt att överklaga sådana beslut ~~trädde~~ i kraft den 1 januari 2008 (12 kap. 6 § plan- och bygglagen).

Deleted: träder

Beslut får överklagas av den det angår om beslutet gått honom eller henne emot (16 kap. 12 § miljöbalken, 22 § förvaltningslagen). Miljöorganisationer tillerkänns överklaganderätt enligt 16 kap. 13 § miljöbalken liksom enligt en rad speciallagar. Miljöbalkens bestämmelse har sedan Sveriges tillträde till konventionen förtydligats så att det nu klart framgår att överklagandemöjligheterna även omfattar omprövning, villkor och lagligförklaring liksom tillsynsbeslut enligt 10 kap. miljöbalken (som avser verksamheter som orsakar miljöskador). Vidare har klagorätten för miljöorganisationer utvidgats till att gälla fler organisationstyper och kravet på antalet medlemmar i organisationen har sänkts. Icke vinstdrivande organisationer som har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen, som har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att organisationen har allmänhetens stöd och som har bedrivit verksamhet i Sverige i minst tre år har numera överklaganderätt. Enligt lagen om rättsprövning av vissa regeringsbeslut har miljöorganisationer också en uttrycklig rätt att ansöka om rättsprövning av sådana tillståndbeslut av regeringen som omfattas av artikel 9.2 i konventionen.

(c) När det gäller punkt 3 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att den allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt har rätt att få handlingar och underlåtenheter av personer och myndigheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol eller i administrativ ordning;

Liksom ifråga om tillståndsbeslut finns regler i miljöbalken, och i den förvaltningsrättsliga lagstiftningen, som gör det möjligt att överklaga

myndighetsbeslut generellt. Det finns alltså möjligheter att få myndigheters beslut i strid mot miljölagstiftningen prövade av domstol. Det finns därutöver en uttrycklig rätt för miljöorganisationer att överklaga sådana tillsynsbeslut som fattas enligt 10 kap. miljöbalken (som reglerar verksamheter som orsakar miljöskador). Det finns även regler beträffande personers handlingar och underlåtenheter i strid mot nationella miljöregler. I vissa fall är det möjligt för bl.a. enskilda och miljöorganisationer att väcka talan vid miljödomstol om skadestånd, eller att rikta talan mot verksamhetsutövaren och yrka att verksamheten förbjuds (32 kap. 12–14 §§ miljöbalken). Vid brott mot en straffsanktionerad miljöbestämmelse kan en målsägande också föra enskilt åtal enligt 47 kap. rättegångsbalken. Vem som helst kan anmäla personers överträdelse av miljölagstiftningen till tillsynsmyndigheterna, polis eller åklagare för prövning.

Om miljörettsliga bestämmelser inte följs ska tillsynsmyndigheten ingripa. Centrala tillsynsmyndigheter ska i sin tur agera om en underordnad tillsynsmyndighet inte sköter sina åligganden. Enligt miljöbalkens regler ska tillsynsmyndigheterna i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken och föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken och vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. Tillsynen ska säkerställa syftet med miljöbalken och föreskrifter som meddelats med stöd av balken (26 kap. 1 § miljöbalken). Tillsynsmyndigheterna handlar normalt på eget initiativ men allmänheten har rätt att anmäla till myndigheterna om den t.ex. anser att något bör kontrolleras. En sådan anmälan till tillsynsmyndigheten ska läggas upp som ett ärende och avslutas med någon form av beslut. Tillsynsmyndigheten kan vid upptäckta brister exempelvis besluta om miljöstraffsavgift, förelägganden eller förbud.

Samtliga myndigheters verksamhet kontrolleras av riksdagens ombudsmän (JO) och Justitiekanslern (JK). Allmänheten, inklusive miljöorganisationer, har alltid möjlighet att anmäla överträdelse av olika miljöbestämmelser till tillsynsmyndigheter och allmänheten kan även vända sig direkt till JO som prövar anmälningar angående brister och underlåtenheter vid myndighetsutövning. JO utövar tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar.

(d) När det gäller punkt 4 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att
(i) de förfaranden som avses i punkterna 1–3 erbjuder tillräckliga och
effektiva rättsmedel;

(ii) förfarandena i övrigt motsvarar kraven i denna punkt;

Vid överklagande av ett tillståndsbeslut, ett beslut om deltagande eller utlämnande av miljöinformation finns inga domstolsavgifter eller krav på juridiskt ombud för att få tillgång till prövning. Den som överklagar beslutet blir inte heller ansvarig för motpartens rättegångskostnader. Detsamma gäller i fråga om tillsynsbeslut.

Tillsynsmyndigheterna har möjlighet att utfärda förelägganden och förbud och även förena dessa med vite. Myndigheterna kan även besluta om miljöstraffavgifter och är skyldiga att anmäla överträdelser av bestämmelser i miljöbalken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken till polis- eller åklagarmyndigheten om det finns misstanke om brott.

Domar och beslut i mål hos domstolar och myndigheter ska enligt svensk rätt som huvudregel dokumenteras skriftligt; i vart fall om en part begär det (se t.ex. 17 kap. 9 § rättegångsbalken, 31 § förvaltningsprocesslagen och 21 § förvaltningslagen). Beslut och domar är tillgängliga för allmänheten enligt reglerna om handlingsoffentlighet i den svenska offentlighetsprincipen. Utöver detta finns regler om att domar ska hållas tillgängliga på rättens kansli, hos aktförvarare etc. när det meddelats (se t.ex. 22 kap. 21 § miljöbalken och 17 kap. 9 § rättegångsbalken).

(e) När det gäller punkt 5 – åtgärder som vidtagits för att säkerställa att allmänheten informeras om tillgången till rättslig prövning i domstol eller i administrativ ordning.

Enligt svensk rätt ska beslut av domstol eller annan myndighet som kan överklagas alltid innehålla en upplysning om hur beslutet kan överklagas (se exempelvis 21 § förvaltningslagen). Som nämnts ovan är besluten tillgängliga för allmänheten.

Beskriv eventuella problem vid genomförandet av artikel 9.

Ett beslut om utlämnande av allmän handling som fattats av statsråd eller av regeringen kan enligt grundlagen inte överklagas till domstol. Den grundlagsfästa offentlighetsprincipen tillgodoser dock konventionens syften. Sverige har på denna punkt reserverat sig i förhållande till konventionens krav.

Lämna ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om tillgång till rättslig prövning som avses i artikel 9. Finns det t.ex. någon tillgänglig statistik avseende miljörettsliga och finns det några stödåtgärder som kan undanröja eller minska ekonomiska och andra hinder för utnyttjandet av tillgång till rättslig prövning?

En generell rätt för miljöorganisationer att överklaga bl.a. tillståndsbeslut infördes i miljöbalken år 1999. Enligt en undersökning som därefter genomförts av den parlamentariska Miljöbalkskommittén är erfarenheterna av miljöorganisationers talerätt positiva (se SOU 2005:59 – Miljöbalken; miljö kvalitetsnormer, miljöorganisationerna i miljöprocessen och avgifter). Undersökningen visar att miljöorganisationerna endast i ett fåtal fall utnyttjat möjligheterna att överklaga avgöranden och att det inte finns några belägg för missbruk av möjligheterna att överklaga, men att verksamhetsutövarnas

farhågor om att organisationernas rätt ska leda till försenade och fördrjade projekt trots detta kvarstår. Miljöorganisationerna har visat sig spela en viktig roll i miljöprövningar genom att bidra med sakkunskap och förmå verksamhetsutövare och prövningsmyndigheter att motivera sina ställningstaganden tydligt. Miljöorganisationerna har vidare på ett effektivt sätt kanaliserat synpunkter från många sakägare.

När en miljöprövning sker hos myndigheter och domstolar är den s.k. officialprincipen tillämplig. Denna princip innebär dels att prövningsmyndigheterna har en skyldighet att se till att varje enskilt ärende blir tillfredsställande utrett, dels att myndigheterna inte är bundna av de omständigheter som förs fram av parterna. Tillämpningen av denna utredningsskyldighet får anses vara en omständighet som bidrar till att allmänhetens behov av att biträdas av juridisk expertis minskar vilket i sin tur leder till lägre processkostnader för allmänheten.

Artiklarna 10-22 är inte föremål för nationell implementering.

Allmänna kommentarer avseende konventionens syfte:

Om det är lämpligt, ange hur genomförandet av konventionen bidrar till skyddet av nuvarande och kommande generationers rätt att leva i en miljö som är förenlig med vars och ens hälsa och välbefinnande.

Århuskonventionen innebär stora möjligheter i och med sitt övergripande syfte att skydda vars och ens rätt att leva i en bra miljö genom en rätt till tillgång till information, att delta i beslutsprocesser som rör miljön och få tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Vi har från svensk sida i fråga om öppenhet gentemot allmänheten en lång tradition av ett väl fungerande regelverk med samma syfte som Århuskonventionen och vi vill därför framhålla våra positiva erfarenheter av tillämpningen av dessa regler. Den öppenhet som innebär att allmänheten på olika sätt ges möjligheter till insyn i myndigheters verksamhet är en viktig del av en fungerande demokrati. Rätten att ta del av information hos myndigheter bidrar till ett gott samarbete mellan beslutsfattare och allmänheten och till ökad kunskap. Detta är mycket viktigt när det gäller frågor om miljön men naturligtvis även för samhället i stort.

Deleted: en

När det gäller artikel 6bis ange vilka lagstiftnings- och andra åtgärder som genomför bestämmelserna om allmänhetens deltagande i beslut om avsiktlig utsättning i miljön och utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer

I förordningen (2002:1086) om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön finns bestämmelser om allmänhetens deltagande. Enligt bestämmelserna i förordningen ska tillsynsmyndigheten innan den beslutar i en tillståndsfråga avseende avsiktlig utsättning ge allmänheten och andra intresserade tillfälle att yttra sig.

Tillsynsmyndigheten ska också fastställa rutiner för ett sådant samrådsförfarande. Dessa rutiner ska innebära att intresserade ges skälig tid att lämna synpunkter (2 kap. 10 §). Förordningen innehåller också bestämmelser om information till allmänheten (4 kap. 5 §).

Formatted: Font: Italic

